

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет міжнародних відносин

А. М. Шуляк

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА
ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ**

*Навчально-методичний комплекс для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
які навчаються за освітньо-науковою програмою «Міжнародні відносини і стратегічні комунікації України та ЄС» за спеціальністю
291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*

Луцьк – 2022

УДК 32(072)

М 66

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 10 від 21 червня 2022 р.)*

Рецензенти: **Тихомирова Є. Б.** – доктор політичних наук, професор кафедри міжнародних комунікацій та політичного аналізу Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Сидорук Т. В. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин, Національний університет «Острозька академія».

Шуляк А. М.

Сучасні проблеми міжнародних відносин та глобального розвитку: навчально-методичний комплекс для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-науковою програмою «Міжнародні відносини і стратегічні комунікації України та ЄС» за спеціальністю 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії / А. М. Шуляк. Луцьк: СНУ ім. Лесі Українки, 2022. 18 с.

Видання містить комплекс завдань: тематику лекційного курсу, практичні та самостійні завдання, список рекомендованих джерел, методiku індивідуального науково-дослідного завдання з дисципліни.

Для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-науковою програмою «Міжнародні відносини і стратегічні комунікації України та ЄС» за спеціальністю 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії галузі знань 29 «Міжнародні відносини».

УДК 32(072)

© Шуляк А.М., 2022

© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс «Сучасні проблеми міжнародних відносин та глобального розвитку» є складовою циклу професійної підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-науковою програмою «Міжнародні відносини і стратегічні комунікації України та ЄС» за спеціальністю 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії галузі знань 29 «Міжнародні відносини».

Мета викладання дисципліни: систематизувати досягнення політологічної думки вітчизняних і зарубіжних учених у питаннях політичної аналітики, обґрунтувати системну сутність сучасної політичної аналітики, проаналізувати сучасні проблеми політичної аналітики, розгляд закономірностей становлення, функціонування та зміни міжнародних систем, дій та взаємодій міжнародних систем різних рівнів та структур у конкретних проявах в умовах глобального розвитку і в контексті світового політичного процесу

Основні завдання, що мають бути вирішені у процесі викладу дисципліни:

- політичний аналіз пропонується до розгляду в трьохосновних значеннях і рівнях, системно пов'язаних між собою і взаємозумовлених: теоретико-фундаментальному, інструментально-емпіричному та практично-прикладному, які у сукупності дають не тільки цілісну картину світу політичної аналітики як системи, а й системне обґрунтування її мети;

- висвітлення питань сучасної аналітики в ракурсі професійної підготовки міжнародних політичних аналітиків, яка потребує засвоєння студентами не лише питань методологічних підвалин політичного аналізу, але й проблем практичної політичної інформаційно-аналітичної діяльності: прогнозування, консультування, експертно-аналітичного супроводження, прийняття і реалізації політичних рішень і програм;

- підготовка фахівців, здатних виконувати висококваліфіковану аналітичну, організаційну, дослідницьку та викладацьку роботи в галузі міжнародних відносин та зовнішньополітичної діяльності.

СТРУКТУРА КУРСУ

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальна к-ть годин	Кількість кредитів ECTS	К-ть змістових модулів	Кількість годин				Підсумковий контроль
						Лекції	Практичні	Індивідуальна робота	Самостійна робота	
Денна	2	4	120	4	1	20	28	8	64	Іспит

ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

Критерії та показники оцінювання компетенції

Інтегральна компетентність (ІНТ) - здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, проводити дослідницько-інноваційну діяльність, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань, а також практичне впровадження отриманих результатів.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність до набуття універсальних навичок дослідника: пошуку, систематизації і синтезу інформації з різних джерел.

ЗК2. Здатність здійснювати пошук, аналіз та критичне осмислення інформації з різних джерел, продукувати нові ідеї.

ЗК3. Здатність подавати складну інформацію у доступній та зрозумілій формі усно та письмово (в тому числі іноземною мовою), використовуючи наукову стилістику та термінологію.

ЗК4. Здатність демонструвати культуру наукового усного і писемного мовлення державною та іноземними мовами при оформленні наукових та академічних текстів, демонстрації результатів наукових досліджень у ході дискусій та наукової полеміки.

ЗК5. Здатність працювати в команді дослідників, виявляти ініціативу, брати на себе відповідальність, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, сповідуючи та дотримуючись принципів наукової етики.

ЗК6. Уміння спілкуватися з широкою науковою спільнотою та громадськістю з актуальних питань міжнародних відносин та світової політики, проявляючи дипломатичність та повагу до опонента.

ЗК7. Здатність до організації та проведення навчальних занять з використанням теоретичних та методологічних напрацювань власного наукового дослідження.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК 1. Здатність використовувати знання про сучасні теоретичні напрями, концепції та методи досліджень в галузі міжнародних відносин, політології та соціальних наук.

ФК 2. Здатність до аналітичного мислення та практичних навичок систематизації інформації з метою обробки великих масивів даних, здійснення оцінювання та прогнозування міжнародних відносин

ФК 3. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати наукові дослідження актуальних проблем міжнародних відносин, визначати наукові проблеми, готувати аналітичні матеріали та наукові доповіді, здійснювати їх оприлюднення.

ФК 4. Здатність здійснювати публічну апробацію результатів досліджень, сприяти їх поширенню в науковій та практичній сферах як українською, так і іноземними мовами.

ФК 5. Здатність аналізувати глобальні, регіональні та локальні фактори формування зовнішньої політики та стратегії України та інших держав.

ФК 6. Здатність застосовувати інформаційні технології, сучасні методи моделювання та прогнозування із використанням новітніх прикладних пакетів і програмних продуктів для наукового обґрунтування та підтвердження / спростування гіпотез.

ФК 7. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері міжнародних відносин та світової політики.

Програмні результати навчання (РН)

ПРН1. Використовувати знання сучасних теоретичних напрямів, концепцій та методів проведення досліджень в галузі міжнародних відносин для формулювання наукової проблеми, обґрунтування новизни результатів наукового дослідження такої проблеми, його теоретичного та практичного значення.

ПРН 2. Здійснювати пошук, аналіз та критичне осмислення інформації з різних джерел, продукувати нові ідеї.

ПРН 3. Самостійно планувати, організовувати та здійснювати наукові дослідження актуальних проблем міжнародних відносин, визначати наукові проблеми, готувати аналітичні матеріали та наукові доповіді, здійснювати їх оприлюднення.

ПРН 4. Висувати пропозиції та обґрунтування рішень щодо розв'язання проблемних питань глобального розвитку, міжнародних відносин, міжнародної та національної безпеки (зокрема, міжнародних та внутрішньодержавних конфліктів).

ПРН 5. Давати оцінку процесам глобалізації та здійснювати ретроспективний аналіз мегатенденцій та мегатрендів глобального розвитку.

ПРН 6. Поєднувати теоретичні та практичні підходи для встановлення факторів формування та особливостей зовнішньої політики та стратегії України та інших держав.

ПРН 7. Оперувати ключовими теоріями, концепціями і методами дослідження міжнародних безпекових проблем, управління та врегулювання міжнародних конфліктів в сучасному світі.

ПРН 8. Проводити міждисциплінарні наукові дослідження міжнародно-політичних процесів, володіючи належним рівнем загальнонаукових компетентностей, які сприяють формуванню цілісного наукового підходу, професійної етики та загального культурного кругозору.

ПРН 9. Демонструвати лідерські якості, навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників, ефективно спілкуватися на професійному рівні українським та іноземними мовами, дотримуючись принципів наукової етики.

ПРН 10. Застосовувати інформаційні технології, сучасні методи моделювання та прогнозування із використанням новітніх прикладних пакетів і програмних продуктів для наукового обґрунтування та підтвердження / спростування гіпотез.

ПРН 11. Здійснювати публічну апробацію результатів досліджень, сприяти їх поширенню в науковій та практичній сферах як українською, так і іноземними мовами.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ **«Сучасні проблеми міжнародних відносин та глобального розвитку»**

Назви змістових модулів і тем лекційних, практичних занять, консультацій та самостійної роботи	Кількість годин					
	Усього го	у тому числі				
		л	с	к	сп	кр
Змістовий модуль 1. Міжнародні системи						
Тема 1. Міжнародні системи як об'єкт наукового дослідження.		2	2		4	
Тема 2. Концептуально-теоретичні засади системних досліджень та системний підхід до аналізу міжнародних відносин.			2	2	4	
Тема 3. Структура і функції міжнародних систем.		2	2		4	
Тема 4. Структурні рівні системи міжнародних відносин.		2	2		4	
Тема 5. Системний підхід до вивчення історії міжнародних відносин.		2	2		4	
Тема 6. Вестфальська світополітична модель світу.			2		5	
Тема 7. Постбіполярна міжнародно-політична система.			2		5	

Тема 8. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин.		2		2	4	
Змістовий модуль 2. Глобалізація та глобалізм у сучасному світі						
Тема 9. Особливості глобалізації та її наслідки. Поняття глобалізації.		2	2		4	
Тема 10. Глобалізм – неоліберальна концепція глобалізації.		2	2		4	
Тема 11. Альтерглобалізм як альтернатива глобалізму.		2	2	2	4	
Тема 12. Формування іміджу глобалізації та транснаціональної ідентифікації.			2		5	
Тема 13. Глобальне управління і підходи до його реалізації.			2		5	
Тема 14. Національна держава в умовах глобалізації.		2	2		4	
Тема 15. Глобальний розвиток Європи.		2		2	5	
Усього годин		120	20	28	8	64

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ

Змістовий модуль 1. Міжнародні системи

Тема 1. Міжнародні системи як об'єкт наукового дослідження. Система наук про міжнародні відносини. Основні наукові школи дослідження міжнародних відносин. Структурні елементи дисципліни. Завдання і структура курсу. Сутність і основні характеристики системності. Системні функції в науці. Термінологічний апарат системної теорії. Міжнародні відносини крізь призму системності. Принципи системного аналізу явища міжнародних відносин.

Тема 2. Концептуально-теоретичні засади системних досліджень та системний підхід до аналізу міжнародних відносин. Підходи до дослідження міжнародних систем. Динаміка міжнародних систем. Концепції міжнародних систем. Теорії міжнародного порядку.

Тема 3. Структура і функції міжнародних систем. Структура і процес у міжнародній системі. Структура міжнародних систем. Природа елементів. Стабільність та безпека міжнародних систем. Середовище системи міжнародних відносин. Поняття міжнародного середовища. Внутрішнє та зовнішнє середовище. Теорії міжнародного середовища. Географічне середовище. Геополітика та геостратегія. Соціальне середовище.

Тема 4. Структурні рівні системи міжнародних відносин. Багаторівневність системи міжнародних відносин. Структурні рівні системи міжнародних відносин (глобальний рівень; регіональний та субрегіональний рівні; рівень двосторонніх відносин; національний рівень). Транснаціональний рівень міжнародних відносин.

Тема 5. Системний підхід до вивчення історії міжнародних відносин. Системність Довестфальського світоустрою. Закони функціонування та трансформації міжнародних систем. Довестфальський етап міжнародних відносин, його головні ознаки. Виникнення явища міжнародних відносин. Початок поділу взаємодій на внутрішні та зовнішні. Формування міжнародного життя та міжнародної політики. Виникнення інституту держави. Близькосхідна стародавня система міжнародних відносин. Далекосхідна система. Антична Середземноморська система міжнародних відносин. Європейська середньовічна система міжнародних відносин.

Тема 6. Вестфальська світополітична модель світу. Вестфальська світополітична модель міжнародних відносин: основні характеристики. Основні принципи нових міжнародних відносин. Формування і розвиток європоцентричного світу. Віденська міжнародна система. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин. Формування регіональних підсистем міжнародних відносин. Головні характеристики Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин

Тема 7. Постбіполярна міжнародно-політична система. Формування нової системи міжнародних відносин. Специфіка переходу від біполярної до сучасної міжнародної системи. Структурно-функціональні атрибути сучасної міжнародної системи. Міжнародні організації як механізми регулювання міжнародних відносин. Регіональні проблеми сучасних міжнародних відносин. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в сучасному світі.

Тема 8. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин. Проблема визначення національних інтересів України. Пріоритетні напрями зовнішньої політики України. Стратегічне партнерство в зовнішній політиці України. Геополітичний простір України. Вплив міжнародних регіонів на формування зовнішньої політики України. Україна в європейському просторі. Євроатлантичний вимір зовнішньої політики України. Україна в інтеграційних процесах. Безпека України: чинники нестабільності. Україна в системі європейської безпеки.

Змістовий модуль 2. Глобалізація та глобалізм у сучасному світі

Тема 9. Особливості глобалізації та її наслідки. Поняття глобалізації. Прояви глобалізації. Об'єктивна природа глобалізації. "Суб'єктивізм" глобалізації. Амбівалентний характер глобалізації

Тема 10. Теоретичне осмислення глобалізації та механізмів її формування. Етапи осмислення глобалізації. Класичні уявлення про глобалізацію. Марксистське бачення глобалізації. Теорія модернізації та глобалізація. Теорії глобалізації. Глобалізм – неоліберальна концепція глобалізації. Форми осмислення глобалізації. Теорія та ідеологія. Термінологічний аналіз ідеологем глобалізації. Глобалізм – неоліберальна концепція глобалізації. «Вашингтонський консенсус» як базова доктрина ліберального трактування глобалізації. «Поствашингтонський консенсус». Структура ідеології глобалізму. Роль держави в концепціях глобалізму.

Тема 11. Альтерглобалізм як альтернатива глобалізові. Альтерглобалізм як альтернатива глобалізові. Історія виникнення та розвитку альтерглобалістського руху. Особливості соціально-політичної бази альтерглобалізму. Зміст ідеології альтерглобалізму. Роль держави в концепціях альтерглобалізму.

Тема 12. Формування іміджу глобалізації та транснаціональної ідентифікації. Актуалізація іміджевого контексту глобалізації. Дискурсивні моделі глобалізації. Дискурсивний аналіз сформованих у громадській думці розумінь глобалізації. Світова громадська думка про глобалізацію та її наслідки. Глобалізація очима української громадськості. Імідж глобалізації та проблеми його коректування. Проблема транснаціональної ідентичності в сучасній науці.

Тема 13. Глобальне управління і підходи до його реалізації. Особливості глобального управління. Парадигми глобального управління. Суб'єкти і об'єкти глобального управління. Архітектура глобального управління.

Тема 14. Національна держава в умовах глобалізації. Вплив глобалізації на національну державу. Механізм впливу глобалізації на суверенітет і функції національної держави. Напрями розвитку національної держави в умовах глобалізації. Соціальні функції держави і глобалізація.

Тема 15. Глобальний розвиток Європи. Глобалізація європейських країн. Економічна глобалізація Європи. Соціально-політичні наслідки глобалізації. Вплив глобалізації на європейські держави добробуту.

ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. МІЖНАРОДНІ СИСТЕМИ

Семінар 1. Міжнародні системи як об'єкт наукового дослідження.

1. Система наук про міжнародні відносини.
2. Основні наукові школи дослідження міжнародних відносин.
3. Структурні елементи дисципліни. Завдання і структура курсу.
4. Сутність і основні характеристики системності. Системні функції в науці.
5. Термінологічний апарат системної теорії.
6. Міжнародні відносини крізь призму системності.
7. Принципи системного аналізу явища міжнародних відносин

Тема 2. Концептуально-теоретичні засади системних досліджень та системний підхід до аналізу міжнародних відносин.

1. Підходи до дослідження міжнародних систем.
2. Динаміка міжнародних систем.
3. Концепції міжнародних систем.
4. Теорії міжнародного порядку.

Тема 3. Структура і функції міжнародних систем.

1. Структура і процес у міжнародній системі.
2. Структура міжнародних систем. Природа елементів

3. Стабільність та безпека міжнародних систем.
4. Середовище системи міжнародних відносин.
5. Внутрішнє та зовнішнє середовище.
6. Географічне середовище. Соціальне середовище.
7. Геополітика та геостратегія.

Тема 4. Структурні рівні системи міжнародних відносин.

1. Багаторівневість системи міжнародних відносин.
2. Структурні рівні системи міжнародних відносин : глобальний рівень; регіональний та субрегіональний рівні;
3. Рівень двосторонніх відносин; національний рівень.
4. Транснаціональний рівень міжнародних відносин.

Тема 5. Системний підхід до вивчення історії міжнародних відносин.

1. Системність Довестфальського світоустрою.
2. Закони функціонування та трансформації міжнародних систем.
3. Довестфальський етап міжнародних відносин, його головні ознаки.
4. Близькосхідна стародавня система міжнародних відносин.
5. Антична Середземноморська система міжнародних відносин.
6. Європейська середньовічна система міжнародних відносин.

Тема 6. Вестфальська світополітична модель світу.

1. Вестфальська світополітична модель міжнародних відносин: основні характеристики.
2. Основні принципи нових міжнародних відносин. Формування і розвиток європоцентричного світу.
3. Віденська міжнародна система.
4. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин.
5. Формування регіональних підсистем міжнародних відносин.
6. Головні характеристики Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин

Тема 7. Постбіполярна міжнародно-політична система.

1. Формування нової системи міжнародних відносин.
2. Специфіка переходу від біполярної до сучасної міжнародної системи.
3. Структурно-функціональні атрибути сучасної міжнародної системи.
4. Міжнародні організації як механізми регулювання міжнародних відносин.
5. Регіональні проблеми сучасних міжнародних відносин.
6. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в сучасному світі.

Тема 8. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин.

1. Проблема визначення національних інтересів України.
2. Пріоритетні напрями зовнішньої політики України.
3. Стратегічне партнерство в зовнішній політиці України.
4. Геополітичний простір України.
5. Вплив міжнародних регіонів на формування зовнішньої політики України.
6. Україна в європейському просторі.

7. Євроатлантичний вимір зовнішньої політики України.
8. Україна в інтеграційних процесах.
9. Безпека України: чинники нестабільності. Україна в системі європейської безпеки.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ГЛОБАЛІЗМ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Тема 9. Особливості глобалізації та її наслідки. Поняття глобалізації.

1. Прояви глобалізації.
2. Об'єктивна природа глобалізації.
3. "Суб'єктивізм" глобалізації.
4. Амбівалентний характер глобалізації

Тема 10. Теоретичне осмислення глобалізації та механізмів її формування.

1. Етапи осмислення глобалізації.
2. Класичні уявлення про глобалізацію.
3. Марксистське бачення глобалізації.
4. Теорія модернізації та глобалізація.
5. Теорії глобалізації.

Тема 11. Глобалізм – неоліберальна концепція глобалізації.

1. Форми осмислення глобалізації. Теорія та ідеологія.
2. Термінологічний аналіз ідеологем глобалізації.
3. Глобалізм – неоліберальна концепція глобалізації.
4. „Вашингтонський консенсус” як базова доктрина ліберального трактування глобалізації.
5. „Поствашингтонський консенсус”.
6. Структура ідеології глобалізму.
7. Роль держави в концепціях глобалізму.

Тема 12. Альтерглобалізм як альтернатива глобалізові.

1. Альтерглобалізм як альтернатива глобалізові.
2. Історія виникнення та розвитку альтерглобалістського руху.
3. Особливості соціально-політичної бази альтерглобалізму.
4. Зміст ідеології альтерглобалізму.
5. Роль держави в концепціях альтерглобалізму.

Тема 13. Формування іміджу глобалізації та транснаціональної ідентифікації.

1. Актуалізація іміджевого контексту глобалізації.
2. Дискурсивні моделі глобалізації. Дискурсивний аналіз сформованих у громадській думці розумінь глобалізації.
3. Світова громадська думка про глобалізацію та її наслідки.
4. Глобалізація очима української громадськості.
5. Імідж глобалізації та проблеми його коректування.
6. Проблема транснаціональної ідентичності в сучасній науці.

Тема 14. Глобальне управління і підходи до його реалізації.

1. Особливості глобального управління.
2. Парадигми глобального управління.
3. Суб'єкти і об'єкти глобального управління.
4. Архітектура глобального управління.

Тема 15. Національна держава в умовах глобалізації.

1. Вплив глобалізації на національну державу.
2. Механізм впливу глобалізації на суверенітет і функції національної держави.
3. Напрями розвитку національної держави в умовах глобалізації.
4. Соціальні функції держави і глобалізація.

Тема 16. Глобальний розвиток Європи.

1. Глобалізація європейських країн.
2. Економічна глобалізація Європи.
3. Соціально-політичні наслідки глобалізації.
4. Вплив глобалізації на європейські держави добробуту.

ІНДИВІДУАЛЬНА НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА

1. Близькосхідна стародавня система міжнародних відносин.
2. Антична Середземноморська система міжнародних відносин.
3. Вестфальська система міжнародних відносин
4. Віденська міжнародна система.
5. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин.
6. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин
7. Монополярна система міжнародних відносин
8. Біполярна система міжнародних відносин
9. Мультиполярна система міжнародних відносин
10. Постполярна система міжнародних відносин

ЗАВДАННЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Вивчаючи курс «Сучасні проблеми міжнародних відносин та глобального розвитку», кожний аспірант повинен у встановлений термін підготуватися до іспиту, самостійної творчої роботи з даної проблематики. Додатковим джерелом концептуальної інформації в процесі такої творчої роботи є обов'язкова й додаткова література.

Під час самостійного вивчення матеріалів аспіранти ознайомлюються з першоджерелами, науковою та навчально-методичною літературою і виконують завдання модульного контролю, для підготовки якого необхідне більш глибоке вивчення літератури, включаючи додаткову. Необхідно логічно й аргументовано викласти актуальність обраної теми, точки зору

дослідників щодо досліджуваної проблеми, зробити самостійні висновки та з урахуванням сучасних вимог оформити науково-довідковий апарат. Робота має продемонструвати знання і розуміння обраної студентами теми, а також відповідати вимогам наукової аргументації.

Загалом написання роботи має підтвердити вміння аспіранта самостійно: визначати наукову проблему; узагальнювати та аналізувати навчальну й наукову літературу з проблем сучасної політичної аналітики; використовувати набуті в процесі навчання теоретико-методологічні знання й практичні навички в аналізі реальних політичних проблем.

1. НАФТА (NAFTA). – http://www.nafta-sec-alena.org/DefaultSite/index_e.aspx.
2. Европейський союз (European Union). – <http://europa.eu.int>.
3. НАТО (NATO). – <http://www.nato.int>.
4. Група 77. – <http://www.g77.org>.
5. Організація економічного співробітництва та розвитку. – <http://www.oecd.org/home>.
6. NGO global network (Глобальна мережа НУО). – <http://www.ngo.org>.
7. Матеріали Великої сімки. – а. <http://www.g8online.org/> - сайт є фактично каталогом систематизованих і анотованих посилань на різні матеріали про програми, саміти Великої вісімки; б. <http://www.library.utoronto.ca/g7/> - архів документів про діяльність Великої вісімки (новини, тексти заявлених, рішення за підсумками зустрічей, статті дослідження Великої вісімки), посилання на інші сайти Великої вісімки. Є розділ сайту на російській мові.
8. Група Всесвітнього банку в Україні. – <http://www.worldbank.org.ua>.
9. Група Всесвітнього банку. – <http://www.worldbank.org>.
10. Всесвітня торгова організація. – <http://www.wto.org>.
11. Міжнародний валютний фонд. – <http://www.imf.org>.
12. Програма розвитку ООН. – <http://www.undp.org>.
13. Організація Об'єднаних Націй. – <http://www.un.org/> (<http://www.un.org/russian/> - російськомовна версія сайту).
14. Interaction council (Рада взаємодії). – <http://www.interactioncouncil.org/>
15. World economic forum (Всесвітній економічний форум). – <http://www.weforum.org/>
16. Club of Rome (Римський клуб). – <http://www.clubofrome.org>
17. Trilateral comission (Трьохстороння комісія). – <http://www.trilateral.org/>

18. The global development research center (Дослідницький центр НУО). – <http://www.gdrc.org/ngo/index.html>.
19. The Nuclear Control Institute (Інститут контролю над ядерними технологіями). – <http://www.nci.org/index.htm>.
20. Інститут за глобальну етику. – <http://www.globalethics.org>.
21. Центр дослідження конфліктів і проблем безпеки. – <http://www.fsk.ethz.ch>.
22. Foreign policy center (Центр зовнішньої політики Великобританії). – <http://fpc.org.uk>.
23. РЕНД-корпорейшн (RAND-corporation). – <http://www.rand.org>.

Політика оцінювання

Відвідування лекцій та семінарів фіксується, але не оцінюється. Оцінюється виключно робота, яку аспіранти виконують на заняттях. Крім того, рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них викладається теоретичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для виконання семестрового індивідуального завдання.

Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активність, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички. Пропущені контрольні заходи аспіранти мають змогу відпрацювати ті семінари, на яких вони не відповідали. Відпрацювання здійснюється шляхом усних відповідей за темою заняття. В кінці семестру дозволяється написати роботи, які були пропущені з поважних причин.

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Модуль 1										Модуль 2	Модуль 3	Загальна кількість балів
Змістовний модуль 1					Змістовний модуль 2					ІНДЗ	МКР 2	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	16	60	100
12	12	12	12	12	12	12	12	12	12			

За відповідь під час семінарського заняття розподіл балів відбувається таким чином: 12-10- відмінно; 9-7–добре; 6-4 – задовільно; 3-0 – незадовільно.

Семінарські заняття 1-5 складають змістовий модуль I. Семінарські заняття 6-10 складають змістовий модуль II. Оцінювання в змістовому модулі відбувається вирахуванням середньоарифметичної (12 балів). Додатково студент має можливість отримати бали за підготовку, виступ та захист

реферату на обрану тему, що пропонуються в структурі семінарського заняття.

Індивідуальне науково-дослідне завдання передбачає творчий підхід, виявлення системності знань та додаткової підготовки аспіранта. Максимальна кількість балів за ІНДЗ – 16 балів.

Модульний контроль складає 1 контрольна робота, оцінюється у 60 балів.

Якщо результати отриманні під час вивчення навчального курсу не задовольняють слухача, він має можливість скласти іспит, у такому випадку результати МКР анулюються. Аспіранти, що отримали менш як 75 балів під час навчального курсу не мають права на автоматичне зарахування балів. Максимальний бал під час іспиту – 60. До цієї суми додаються бали отримані під час відповідей на семінарських занять та виконання ІНДЗ.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
	для екзамену (4 сем.)
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60-66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Основні джерела:

1. Тихомирова Є. Б. Міжнародні системи та глобальний розвиток: програма нормативної навчальної дисципліни підготовки магістра галузі знань 029 «Міжнародні відносини», спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», освітньої програми «Міжнародні відносини», «Міжнародна інформація та суспільні комунікації», «Регіональні студії» / Є. Б. Тихомирова ; Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, кафедра міжнародних комунікацій та політичного аналізу. – Луцьк, 2018. - 11 с.

2. Міжнародні системи та глобальний розвиток. Методичні вказівки для студентів освітньої програми «Міжнародна інформація». Луцьк: СХУ, 2017

3. Митко А.М. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у підготовці кадрів для інформаційно-аналітичної та політичної сфер. Інформаційні технології і засоби навчання. – 2018. - № 65(3). – с. 291-303.
<https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2004>

4. Information Security International and National Security: Politics, Information, Ecology, Economy: collective monograph/ed. by A. Mytko. Lutsk: MPBP “Hordon”, 2018. 320 p.

5. Шуляк А.М. Тенденції міграційних процесів як чинника підвищення конфліктогенності. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. №1(9). С. 333-344 DOI 10.29038/2524-2679-2021-01-333-344

6. Шуляк А.М. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: навч. посіб. / Антоніна Миколаївна Шуляк; 2-е вид., перероб. і доп. – Луцьк : Вежа-друк, 2020. – 274 с. Затверджено вченою радою СНУ ім. Лесі Українки від 28.11.2019 р.

7. Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори) / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за заг. ред. Н. М. Хоми. – Львів: «Новий Світ–2000», 2020.– 492 с.

8. Шуляк А.М., Шуляк Н.О. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: Навч.-метод. комплекс для студентів напрямку галузі знань 29 Міжнародні відносини, спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. Луцьк, 2022.

9. Шуляк А.М., Єлова Т. А. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики: Навч.-метод. комплекс для студентів. галузі знань 29 Міжнародні відносини, спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. Луцьк, 2022.

Додаткові джерела:

10. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні системи. Світова політика. К.: Фада. ЛТД, 2001. 224 с.

11. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні системи та глобальний розвиток: Навчальний посібник. – К.: ВПЦ „Київський університет”, 2004. 314 с.

12. Міжнародні системи і глобальний розвиток: підручник / Кер. авт. колективу О.А. Коппель; за ред. Л.В. Губерського, В.А. Манжолі. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. - 606 с.

13. Соснін О.В., Воронкова В.Г., Постол О.Є. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 556 с.

14. Гелей С. Д., Рутар С. М. Політико-правові системи світу: Навч. посіб. К.: Знання, 2006. 668 с.

15. Дергачев В.А. Геополітика. К.: ВИРА Р, 2000. 448 с.

16. Глосарій: навчальний енциклопедичний словник-довідник з питань інформаційної безпеки / за заг. редакцією д. політ. н., проф. А.М.Шуляк., 2019. – 580 с.

17. IV наукова конференція «Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку». Міжнародні та політичні дослідження, № 34 (2021)<http://heraldiss.onu.edu.ua/article/view/237720>

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Структура курсу	3
Вимоги до знань та вмінь	4
Тематичний план навчального курсу	6
Тематичний план змістових модулів	7
Тематика семінарських занять	9
Індивідуальна науково-дослідна робота	12
Завдання модульного контролю	12
Політика оцінювання	14
Методичне забезпечення	15

Навчально-методичне видання

Антоніна Миколаївна Шуляк

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА
ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ**

Навчально-методичний комплекс для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-науковою програмою «Міжнародні відносини і стратегічні комунікації України та ЄС» за спеціальністю 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії